

Maarit Lindström

8.9.2022

Valtiovarainministeriö
kirjaamo.vm@gov.fi

Lausuntopyyntö VN/11517/2022

Lausunto hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tutkimus- ja kehittämistoiminnan yhdistelmävähennyksestä verotuksessa

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen tavoite on nostaa Suomen tki-rahoituksen tasoa siten, että se vastaa 4 prosenttia bruttokansantuotteesta vuonna 2030. Rahoituksen rakenteen halutaan säilyvän nykyisen kaltaisena siten, että 2/3 tulisi yksityiseltä sektorilta ja 1/3 julkiselta sektorilta. Tavoitteen saavuttamiselle on siten täysin keskeistä, että yritysten suora oma panostus tki-rahoituksen kasvuun jatkuu samalla kun julkisen sektorin rahoitusta nostetaan.

Suomen nykyinen t&k-tukijärjestelmä yrityksille perustuu pääosin suoriin tukiin. Nyt hallitus esittää säädettäväksi lain tutkimus- ja kehittämistoiminnan yhdistelmävähennyksestä verotuksessa. Vähennys koostuisi tutkimusmenojen määrään perustuvasta yleisvähennyksestä sekä menojen kasvuun perustuvasta lisävähennyksestä. Kyseessä olisi yrityksille uusi yleinen verotuki, joka ei olisi EU-oikeuden näkökulmasta valtiontukea. Verovähennykset voisivat nyt koskea tutkimus- ja kehittämistoiminnan palkka- ja ostopalvelumenoja.

Metsäteollisuus ry pitää t&k-verovähennystä lähtökohtaisesti hyvänä täydentävänä elementtinä t&k-tukijärjestelmään. Sen etuina ovat yrityslähtöisyys ja yritysten mahdollisuus edistää itse määrittelemäänsä ja tärkeänä pitämäänsä t&k-toimintaa. Innovaatiot syntyvät joka tapauksessa yrityksissä. Esitetty t&k-verokannustin on yritysten näkökulmasta luonteeltaan hallinnollisesti kevyempi kuin ajasta ja tavoitteista sekä lähestymistavasta riippuvat suorien tukien instrumentit ja niihin liittyvä hakeminen, hallinnointi ja raportointi. Tämä on edullista erityisesti pienille ja keskisuurille yrityksille.

Metsäteollisuus ry näkee suorat tuet ja verovähennyksen yritysten näkökulmasta toisiaan täydentävinä instrumentteina ja korostaa, että molempien instrumenttien tulee olla tasapuolisesti erilaisten yritysten saatavilla. Yritysten itsensä tehtävä on arvioida mikä instrumentti on sille kussakin tilanteessa sopivin. Metsäteollisuus ei näe tarpeelliseksi nykyisen pääosin hyvin toimivan suorien tukien järjestelmän muuttamista veroinstrumenttipainotteiseksi. T&k-verokannustimen osalta tärkeää on pitkäjänteisyys.

Esitys yhdistelmäverovähennyksestä lähtee siitä, että jos verovelvollinen kuuluu konserniin, niin sekä yleisen että lisävähennyksen enimmäismäärä on

Maarit Lindström

8.9.2022

konsernikohtainen. Yleisen lisävähennyksen enimmäismäärä olisi 50% verovelvollisen omaan t&k-toimintaan liittyvistä palkka- ja ostopalvelumenoista. Yleisen verovähennyksen enimmäismäärä verovuonna olisi 500 000 euroa ja alaraja 500 euroa. Verovähennyistä ei voisi käyttää sellaisista menoista, joista on myönnetty toisen lain mukainen vähennys tai saatu muuta julkista tukea.

Metsäteollisuus ry pitää tätä veroehdotusta tehokkaampana ja toimivampana kuin vuosina 2013-2014 voimassa ollut määräaikaista verokannustinkokeilua. Ehdotus on myöskin oikeansuuntaisesti laveampi kuin vuonna 2021 käyttöönotettu määräaikainen tutkimus- ja kehitystoiminnan lisävähennys, joka kohdistui vain tutkimuslaitoshankinnan menoihin. Sen metsäteollisuuden alan yritykset näkivät soveltamisalaltaan liian suppeana, jotta siitä olisi ollut lisäämään yritysten t&k-toimintaa.

Metsäteollisuus ry pitää tärkeänä, että uutta verovähennyskannustinta ja sen soveltamista sekä vaikuttavuutta seurataan huolella. On tärkeää seurata esimerkiksi verovähennyksen vaikutuksia julkisen talouden tilanteeseen sekä siihen että kannustimen tulisi mahdollisimman suurelta osin kohdistua nimenomaan sellaiseen toimintaan, joka ei toteutuisi ilman verotukea tai että vähennettävät menot todella ovat aitoja tutkimus- ja kehittämismenoja. Viimeisessä tärkeää on verohallinnon selkeät ohjeet.

Lakiehdotuksen sisältämä konsernikohtainen euroraja t&k-verovähennykselle on kuitenkin Suomen verojärjestelmän peruslinjan, erillisyhtiöverotuksen, vastainen. Konsernikohtaisuus tulisi Metsäteollisuus ry:n mielestä poistaa ehdotuksesta, sillä se voi asettaa eri yhtiörakenteissa toimivia yhtiöitä eriarvoiseen asemaan. Metsäteollisuus ry arvioi, että esityksen suhteellisen prosenttiosuuden laskentatapa on myös käytännössä epäselvä. Se voi viivästyttää tilinpäätöksiä ja aiheuttaa yllättäviä veroseuraamuksia.

Metsäteollisuus ry kiinnittää huomiota siihen, että t&k-verovähennyksen tavoitteena on kuten tki-rahoituslakiesityksenkin tavoitteena on, lisätä tutkimus- kehitys- ja innovaatiotoimintaa Suomessa. Parhaimmillaan tutkimus ja kehittämistoiminnan määrän kasvattaminen voikin pitkällä aikavälillä johtaa uusiin innovaatioihin, työpaikkojen lisääntymiseen ja talouskasvuun. Tutkimustoiminnan rahoituksen määrän lisääminen nykyisestä on metsäteollisuudenkin mielestä kannatettavaa.

Metsäteollisuus ry toteaa kuitenkin, että vaikka tki-toiminnan panostuksilla voidaan tukea yritysten uusien innovaatioiden syntymistä, t&k-menojen kasvattamisen vaikutukset tuottavuuteen eivät tutkimusten mukaan ole yksiselitteisiä. Erilaisten tki-menojen kasvattaminen ei yksinään riitäkään innovaatiojärjestelmän puutteiden korjaamiseksi tai tuottavuuden ja talouskasvun kiihdyttämiseksi merkittävällä tavalla.

Suomen talouskasvu- ja tuottavuuskehitys laahaa muita Pohjoismaita jäljessä ja hyvinvointikehitys erkaantuu. Suomessa ei nykyisellä tki-politiikalla tai muilla talous- tai elinkeinopoliittisilla instrumenteilla ole onnistuttu luomaan riittävästi sellaisia tuloksia, joita Suomi tavoittelee. Suomen innovaatiojärjestelmän tavoitteena tuotosten aikaansaaminen ja kaupallistaminen sekä skaalaaminen kannattavaksi liiketoiminnaksi on vähäinen ja siihen olisi saatava uutta painotusta.

Maarit Lindström

8.9.2022

Viime vuosina on ollut nähtävissä myös yritysten tki-panostusten siirtymistä Suomesta ulkomaille. Tämä tarkoittaa sitä, että Suomen toimintaympäristön kansainvälisestä kilpailukyvystä yrityksille on huolehdittava, jotta uutta ja kasvavaa liiketoimintaa saataisiin pysymään Suomessa. Muussa tapauksessa riski tki-pohjaisten liiketoimintojen ja niihin liittyvien fyysisten teollisten investointien valumisesta Suomesta ulkomaille kilpailukykyisempiin ympäristöihin toteutuu.

Metsäteollisuus ry

Jyrki Peisa
vt. toimitusjohtaja